

BOJOVÁ ČINNOST DĚLOSTŘELECTVA VE STŘETNÉM SRAŽENÍ

Generálmajor Jaroslav Hradil

Autor článku vychází ze soudobých zásad použití dělostřelectva a rozebírá aktuální otázku jeho použití ve střetném sražení; přitom uvažuje o využití nových bojových prostředků.

V článku je rozpracováno, jaký vliv mají podmínky vzniku střetného sražení na charakter činnosti a způsob použití dělostřelectva, jak rozdělit dělostřelectvo v rámci armády pro zahájení střetného sražení a jak organisovat součinnost dělostřelectva s pěchotou a tanky.

*

Cílem střetného sražení je rychlé rozdrčení a zničení hlavních přícházejících nebo útočících svazků nepřítele, získání a udržení iniciativy a vytvoření výhodných podmínek pro pokračování operace. Těmito hlavními cíli musí být podřízeny úkoly a činnost všech druhů vojsk — i dělostřelectva. Cílů střetného sražení nemůže být dosaženo bez zachování a udržení palebné převahy při střetnutí. Rozhodující úlohu při tom mají prostředky hromadného ničení živé síly a bojové techniky. Hlavními takovými prostředky jsou atomové dělostřelecké granáty, reaktivní střely s atomovou náplní a atomové letecké pumy. Dělostřelectvo, které disponuje atomovou municí, je představováno speciálním atomovým dělostřelectvem, řízenými i neřízenými reaktivními střelami. V rozmezí dostřelu tohoto dělostřelectva umlčuje se celá hloubka operační sestavy skupiny armád našeho pravděpodobného nepřítele, čítající v to uskupení a soustředění vojsk, síť letišť a objekty operačního týlu.

Řešící všeobecné úkoly pro vybojování palebné převahy nad nepřítelem plní dalekonosné dělostřelectvo, řízené i neřízené reaktivní střely řadu dílčích úkolů, a to zvláště:

- ničení prostředků hromadného ničení, jako odpalovacích zařízení raket operačně taktického významu, skladů a montážních dílen atomové munice;
- umlčování živé síly a bojové techniky přibližujících se uskupení nepřítele v prostorech jejich soustředění, na dalekých i blízkých přístupech do prostoru sražení.

Je-li u nepřítele silná PVO bránící objekty atomového napadení v operační hloubce, je nutno přibírat k řešení těchto úkolů řízené i neřízené reaktivní střely. Současně ostatní dělostřelectvo spolu s bitevním letectvem působícím přímo ve prospěch svazků prvního sledu armády, vedoucích střetné sražení, podle toho, jak se přibližuje nepřítel, plní tyto úkoly:

- ničí prostředky hromadného ničení — děla a odpalovací zařízení atomového dělostřelectva nepřítele;
- ničí a umlčuje živou sílu, palebné prostředky a tanky čelních svazků nepřítele na pochodu a při jejich rozvíjení do bojových sestav;
- umlčuje dělostřelecké i minometné uskupení nepřítele;
- zabráňuje příchodu dalších tankových sledů nepřítele ničením jedno-

tek a zamořováním cest jejich příchodu trvalými otravnými látkami různého typu;

- spolupracuje s vojsky v obklíčení a ničí uskupení nepřítele vcházející do střetného sražení.

Je třeba uvážit, že v podmínkách rychle se měnící situace střetného sražení má dělostřelectvo řadu výhod vyplývajících z jeho bojových vlastností.

Nejdůležitější vlastností dělostřelectva v tomto směru je

- překvapivost atomového napadení;
- rychlost plnění stanovených úkolů;
- jednoduchost v součinnosti s ostatními druhy vojsk, hlavně s letectvem;
- nezávislost na vzdušné situaci nebo PVO nepřítele v prostoru cílů nebo na příchodu k nim a nezávislost na povětrnostních podmínkách.

Tyto bojové vlastnosti spolu s velkou přesností střelby a možností manevru na bojišti vyzdvihují dělostřelectvo jako významný taktický prostředek atomového napadení.

Nebylo by správné vidět úlohu dělostřelectva jen jako nositele atomových prostředků — hromadného ničení živé síly a bojové techniky. Dělostřelectvo, které má ve výzbroji normální dělostřeleckou munici, je hlavní silou, která je schopna způsobit nepříteli, který je v těsném dotyku s našimi vojsky, značné ztráty. Toto dělostřelectvo, zvláště raketometry, je hlavním prostředkem při použití otravných látek s cílem jak umlčet živou sílu, tak i zamořit terén.

A tak úloha dělostřelectva při řešení všeobecných úkolů vybojování a udržení palebné převahy na bojišti je opravdu veliká. Ani tím se ještě nevyčerpává úloha dělostřelectva ve střetném sražení, neboť kromě toho má ještě velký úkol při vybojování nadvlády ve vzduchu. Provádí spolu s bitevním letectvem atomové úderové reaktivními střelami operačně taktického významu na letiště a letecké základny nepřítele a ničí nepřátelské letouny ve vzduchu palbou protiletadlových zbraní bránících bojovou sestavu vlastních vojsk i objekty v operačním týlu.

Vysoké takticko-technické vlastnosti soudobého dělostřelectva dovo-lují při jeho dovedném i hromadném použití mít rozhodující vliv na vývoj střetného sražení.

Podmínky vzniku střetného sražení a jejich vliv na charakter bojové činnosti dělostřelectva

Hromadné použití zbraní hromadného ničení umožňuje v co nejkratší době dosáhnout rozhodující převahy nad nepřítelem do té doby silným, rovněž tak vysoká pohyblivost vojsk dovolu- je předpokládat, že se střetný boj (sražení) bude vyskytovat v současných podmínkách velmi často v průběhu operace.

Střetné sražení se může rozvíjet jak na jednom, tak na několika smě-rech v pásmu útoku frontu, současně nebo postupně při obchvatech pro-váděných větší nebo menší částí sil frontu. Různé podmínky rozvinutí střet-ného sražení, na tom nebo na jiném směru, mají přímý vliv na ráz činnosti vojsk, i dělostřelectva.

Střetné sražení v útočné operaci může vzniknout již po prolomení taktické obrany nepřítele a při vyjití vojsk úderného uskupení do operační hloubky. V tomto případě se střetné sražení uskuteční na omezeném prostoru, především na směru hlavního úderu, za podmínek ještě dosti stabilní situace na křídlech úseku průlomu.

Dostatek zpráv o nepříteli, o jeho bližších operačních zálohách a o terénu v pásmu útoku armády dovolují veliteli určit zámysl střetného sražení ještě do zahájení průlomu obrany nepřítele a provést zavčas řadu opatření pro přípravu vojsk k předvídanému střetnému sražení s nepřítelem. Proto bude bojová činnost vojsk za střetného sražení v bližší operační hloubce nepřátelské obrany charakterisována tím, že bude již rozvinuto uskupení vojsk, které je již dříve usměrněno na rozdrčení záloh nepřítele ve střetném sražení, a dále poměrně omezeným manévrem vojsk armády v pásmu útoku armády.

Přitom bojové použití dělostřelectva armád bude charakterisováno

- tím, že bude rozvinuta větší část bojových sestav dělostřelectva svazků i ADS a atomového dělostřelectva provádějícího podporu vojsk v průběhu jejich bojových akcí;
- poměrně omezeným manévrem dělostřelectva v rámci armády a rovněž tak i dělostřelectva zálohy frontu;
- včasným plánováním většiny opatření pro přípravu dělostřelectva ke střetnému sražení ještě v přípravném období operace.

Poněkud jiný ráz bude mít bojové použití dělostřelectva ve střetném sražení, které vzniká ve značné hloubce obrany nepřítele, při pronásledování i při rozdrčení jeho přibližujících se operačních nebo strategických záloh.

Za této situace může střetné sražení vzniknout současně jak na hlavním, tak na podružném směru frontu. Přitom bude bojová činnost vojsk probíhat na velkém prostoru a bude mít typický manévrový ráz, kdy nebude souvislé fronty.

Činnost vojsk bude v tom případě charakterisována

- přípravou vojsk ke střetnému sražení v průběhu bojové činnosti;
- tím, že hlavní síly armády budou v proudech;
- jejich vstupem do střetnutí z chodu podle toho, jak docházejí na bojiště;
- širokým manévrem vojsk v útočném pásmu armády;
- nedostatkem komunikací a těžkostí zásobování vojsk.

Je jisto, že podobné zvláštnosti budou i v bojovém použití dělostřelectva:

- širokým manévrem dělostřelectvem v rámci armády někdy i frontu;
- příprava dělostřelectva ke střetnému sražení v krátkých lhůtách v průběhu bojové činnosti vojsk;
- rozvíjení hlavní masy dělostřelectva armády při zahájení střetného sražení z chodu podle toho, jak dochází na bojiště;
- nedostatek komunikací a těžkosti přísunu munice.

Tak různé podmínky operace, za kterých se vyvíjí střetné sražení, určují jak metodu přípravy vojsk k tomuto sražení, tak i sám ráz činnosti v střetném sražení.

Bojové použití dělostřelectva ve střetném sražení a jeho rozvinování v bližší operační hloubce obrany nepřítele

Střetné sražení v bližší operační hloubce obrany nepřítele může obyčejně vzniknout po protiúderu armádních záloh nepřítele, provedeném v závislosti na jejich síle, s cílem buď plně obnovit ztracené postavení nebo opětně ovládnout nějakou důležitou čáru k vytvoření souvislé fronty obrany. Velitel frontu, který činí rozhodnutí pro útočnou operaci předvídá možnost střetného sražení, určuje na základě zpráv i operačního předvídání vývoj operace, síly nepřítele a cíle jeho protiztečí (protiúderů) v útočném pásmu té nebo oné armády. Poněvadž střetné sražení v operační hloubce obrany nepřítele bude častěji vznikat jen na směru hlavního úderu frontu, protože obránce nebude mít možnost použít svých záloh v takové síle, aby jim mohl být stanoven úkol s rozhodujícím cílem na obou směrech, proto i opatření frontu pro přípravu vojsk ke střetnému sražení budou omezena jak prostorově, tak i obsahově.

Z takových opatření frontu v přípravě použití dělostřelectva ještě v přípravném období a upřesněným v průběhu útoku možno uvést

- provedení atomového úderu dělostřeleckými reaktivními střelami v součinnosti s letectvem na zálohy nepřítele a především na jeho obrněné svazky;
- vyčlenění atomových granátů ve prospěch armád se stanovením povolené spotřeby na odražení protiúderů nepřítele;
- určení postupných prostorů soustředění dělostřelectva i dělostřelecké zálohy frontu a cest přesunu v útočném pásmu té armády nebo na styku těch armád, které mají vést střetné sražení;
- vytvoření nejsilnější protiletadlové obrany komunikací na směru pravděpodobného střetného sražení.

Příprava ke střetnému sražení se také zavčas provádí v armádách. Velitel armády na základě úkolů, které dostal od velitele frontu, ještě v přípravném období činí rozhodnutí pro střetné sražení na mapě, určuje předpokládané čáry střetnutí s nepřítelem, stanoví sestavu armády, která provede střetné sražení, stanoví formu operačního manévru i úkoly vojsk. To všechno se odrazí v zámyslu operace a upřesňuje se v průběhu operace samé.

Spolu s vševojskovými svazky se připravuje i dělostřelectvo. Příprava dělostřelectva ke střetnému sražení zahrnuje následující hlavní opatření:

- včasné fotografování prostředky průzkumného dělostřeleckého letectva pravděpodobných čar střetnutí se zálohami nepřítele i terénu, který je v okolí těchto čar
- přípravou fotoschémat i fotografických snímků pásma terénu, na kterém se očekává střetné sražení, které zabezpečují topografické připojení dělostřelectva v krátkých lhůtách v průběhu bojové činnosti (to neznamená, že je fotografické připojení vždy nutné);
- určení prostorů zvláštní pozornosti pro vzdušný dělostřelecký průzkum armád, které zahrnují pravděpodobné prostory soustředění záloh nepřítele i čáry jeho rozvinutí;
- vytvoření takového uskupení pozemního i protiletadlového dělostřelectva armády, které by zabezpečilo průlom taktické hloubky obrany

nepřítele, ale i vstup vojsk do střetného sražení bez velkého přeskupení z chodu;

- plánování přemístění ADS i dělostřeleckých atomových prostředků s určením takových prostorů rozvinutí, z kterých by bylo možno nejlépe podporovat vojska, která vstupují do střetného sražení;
- předběžné plánování hromadných paleb dělostřelectva i atomových úderů dělostřeleckých atomových prostředků na pravděpodobné čáry rozvinutí záloh nepřítele a na cesty příchodu k těmto čarám.

Všechny tyto otázky jsou zahrnuty v plánu bojového použití dělostřelectva armády. Podle doplňkových zpráv průzkumu o nepříteli upřesňují se v průběhu bojové činnosti vojsk v souhlase s rozhodnutím velitele.

Při zahájení střetného sražení v bližší operační hloubce obrany nepřítele bude nejobvyklejší případ, že budeme v těsném dotyku s nepřítelem, který brání a zabezpečuje zasazení protiúderného uskupení do boje. Bojové použití dělostřelectva za těchto podmínek bude mít řadu zvláštností. K těmto zvláštnostem nutno především přičíst to, že větší část dělostřelectva armády bude rozvinuta v bojových sestavách a uskutečňuje těsnou součinnost s podporovanými útvary a svazky, dále to, že v rámci divisi a ADS bude centralisované velení.

Za těchto podmínek má dělostřelectvo armády značné výhody před nepřítelem, neboť jej předchází v rozvinutí a v zahájení palby hlavní masou dělostřelectva. Dělostřelectvo armády čeká rovněž úkol nejen umlčovat palbou přibližující se uskupení nepřítele, ale i pokračovat v ničení a umlčování sil, které zabezpečují rozvinování tohoto uskupení nepřítele s cílem nedat nepříteli možnost organisovaně se rozvinout na stanovené čáře a vytvořit výhodné podmínky pro vlastní vojska drtit nepřítele po částech.

Velitel dělostřelectva za tím účelem rozhodně vysunuje kupředu ADS, jejíž části sil zabraňují plánovanému vyjití záloh nepřítele na čáru rozvinutí. Jestliže k momentu příchodu záloh nepřítele k čáře rozvinutí vojska armády ještě nedošla na hranici bezpečnostní vzdálenosti atomových úderů, provedou se atomové údery po čáře rozvinutí záloh nepřítele. Současně provedou dělostřelecké oddíly palebný přepad v trvání 10 až 15 minut na bojovou sestavu vojsk nepřítele, který chrání rozvíjející se protiúderné uskupení, v dalším průběhu podporují útok své pěchoty a tanků postupným soustředěním palby na hloubku, která zahrnuje i čáru rozvinutí nepřítele. V období podpory útoku soustřeďuje ADS svoje hlavní síly na boj s dělostřelectvem a na zabránění příchodu dalších sledů nepřítele na bojiště.

Rozdělení dělostřelectva v rámci armády pro zahájení střetného sražení

Zesílení armády dělostřelectvem hlavního velitelství bude určováno situací v útočném pásmu frontu při řešení postupných operačních úkolů s cílem dosáhnout konečných cílů operace.

V době, kdy dochází k možnosti střetného sražení na tom nebo onom směru frontu, může být provedeno částečné přeskupení sil v rámci frontu s cílem zesílit armádu, určených k vedení střetného sražení. Při rozvinování ke střetnému sražení na směru hlavního úderu frontu mají mít nejvíce posilových prostředků ty armády, které jsou na tomto směru. V takovém případě pak tyto armády nemusí dostat doplňkové zesílení.

Při přeskupení v průběhu operace na směr hlavního úderu frontu, armády, které působí na tomto směru, dostávají značný počet posilových prostředků a přeskupení v rámci frontu může pak dosahovat velkých rozměrů.

Při rozdělování dělostřelectva hlavního velitelství v rámci armády pro zahájení střetného sražení bere se v úvahu:

- úloha každé divise v útočné operaci;
- možnost využití atomových prostředků i jaké úkoly plní;
- množství dělostřelectva hlavního velitelství, které je k dispozici;
- pravděpodobné síly a prostředky nepřítele v pásmu každé divise;
- potřeba vytvoření DPTZ, ADS a APLDS;
- možnost manévru dělostřelectvem podél fronty i z hloubky.

Rozhodující vliv na rozdělení prostředků v rámci armády pro zahájení střetného sražení má řešení velitele i jím zvolená forma operačního manévru k dosažení cíle ve sražení.

Při provedení hlavního úderu armádou do boku a týlu přicházejícího uskupení nepřítele dostanou největší zesílení divise prvního sledu, které uskutečňují obchvat nebo obejití nepřítele. Na hodnotu zesílení těchto divísi bude mít rovněž vliv nutnost mít k zahájení střetného sražení již hotovou silnou bojovou sestavu dělostřelectva druhého sledu armády, protože zasazení do sražení tohoto druhého sledu na křídle armády několik hodin po zahájení střetného sražení nedovolí provést včas manévr k zesílení tohoto sledu v průběhu sražení. Při čelním úderu s cílem roztít uskupení nepřítele naopak se vytvářejí lepší podmínky k zesílení druhého sledu v průběhu střetného sražení, protože tento druhý sled při zasazení bude překračovat bojovou sestavu dělostřelectva divísi prvního sledu, jehož převedení do podřízenosti druhého sledu nebude činit větší potíže. Při této variantě nemusí být divise druhého sledu armády při jejich zasazení do sražení zesilovány. Při provedení úderů do obou boků nepřítele bude většina posilových prostředků na směr hlavního úderu, kde se zasazuje druhý sled armády. Zesílení svazků druhého sledu armády bude ve většině případů o něco menší než svazků prvního sledu.

Poněkud jinak je tomu, pokud jde o zesílení svazků armád protitankovým dělostřelectvem. Větší část protitankových prostředků dostávají zpravidla divise, které musí přijmout hlavní úder obrněných vojsk nepřítele. Proto v řadě případů při úderu do boku přibližujícího se uskupení nepřítele, může být větší část protitankového dělostřelectva i na podružném směru armády.

Celkově rozdělení dělostřelectva hlavního velitelství mezi svazky armády musí zabezpečit výhodný poměr sil v dělostřelectvu k okamžiku vstupu do střetného sražení na daném směru a musí dovolit armádě, která vede sražení, uskutečnit zasazení jejího druhého sledu do sražení bez většího přeskupování dělostřelectva.

To vyžaduje, aby uskupení bylo provedeno ve všech sledech armády a aby v rukou velitele armády (velitele frontu) byl dostatečný počet prostředků, které mohou mít vliv na výsledek střetného sražení. K takovým prostředkům možno počítat ADS a armádní zálohy.

Zvláštní význam mají ve střetném sražení zálohy. Dělostřelecká záloha armády v závislosti na situaci může být různá. Hlavním úkolem dělostře-

lecké zálohy ve střetném sražení, jakož i všeobecně v útočné operaci, bude nahradit ztráty dělostřelectva u divisí po napadení atomovými údery nepřítele, především ovšem na směr hlavního úderu armády. Při velkých ztrátách způsobených dělostřelectvem atomovými údery nepřítele může ji být použito k zesílení divisí úderného uskupení armády.

Složení DPTZ armády k zahájení střetného sražení se určuje podle očekávané činnosti nepřítele a podle počtu tankových směrů v pásmu armády, na kterých je možné současně rozvíjet střetné sražení. V podmínkách, kdy se očekává pravděpodobné sražení s velkými obrněnými svazky nepřítele současně na obou křídlech armády, musí být složení DPTZ co nejsilnější.

Hlavní úkoly DPTZ mohou být:

- zesílení divisí prvního sledu, které odrážejí silný protiúder nepřítele;
- zabezpečení odkrytého boku druhého sledu armády, který je zasazován do sražení;
- zabezpečení důležité čáry neb předmostí v týlu vlastních vojsk proti průlomům tankových uskupení nepřítele.

Poslední úkol bude možný a zvláště charakteristický pro rozvíjení pravděpodobného střetného sražení při ukončení operace, kdy není souvislé fronty, což dává oběma stranám možnost uskutečňovat hluboké obchvaty.

Při stanovení složení ADS a jejího využití při střetném sražení musí velitel dělostřelectva armády brát v úvahu podmínky, za kterých se předpokládá provedení střetného sražení a rovněž nutnost mít v divisích prvního sledu armády dostatečný počet dalekonosného dělostřelectva při zahájení střetného sražení.

Při provedení úderu hlavními silami armády do boku přibližujícího se uskupení nepřítele může ADS plnit tyto základní úkoly:

- ničit pozemní prostředky atomového napadení nepřítele;
- vést boj s dělostřelectvem i zálohami nepřítele na směr hlavního úderu armády;
- zabezpečit narůstání úsilí dělostřelectva prvního sledu armády.

Při čelním úderu vnitřními křídly svazků prvního sledu na přibližující se uskupení nepřítele bude ADS plnit tytéž úkoly a rovněž zabezpečovat křídla úderného uskupení armády a zasazení jejího druhého sledu.

V tomto případě musí být složení ADS silné.

Při provedení úderu armádou do obou boků uskupení nepřítele s přechodem částí sil k dočasné obraně, před frontou tohoto uskupení, nebude třeba ve většině případů vytvářet ADS. Dělostřelectvo se rozmisťuje na větším prostoru a svazky úderného uskupení armády provádějí svou činnost z počátku bez těsné palebné součinnosti mezi sebou.

To, že jsou v armádě dělostřelecké neřízené reaktivní střely, dovoluje vytvořit v ADS speciální podskupinu reaktivních střel (ADSRs). Využívající svého dostřelu (55 až 60 km) může plnit tyto zvláštní úkoly:

- zabráňovat organizovanému pohybu vojsk způsobením ztrát na živé síle a bojové technice při průchodu velkých komunikačních uzlů, zvláště v osadách a při průchodu rozličných soutěsek;
- umlčovat pozemní prostředky atomového napadení nepřítele;
- umlčovat živou sílu a bojovou techniku nepřítele v prostorech soustředění nebo při nakupení vojsk na přepravách nebo v prostorech vykládání;
- umlčovat velitelská stanoviště.

Nejsou-li v ADS dělostřelecké reaktivní střely, může se přidávat divisiím na směr hlavního úderu nebo zůstat v podřízenosti velitele dělostřelectva armády.

Zesílení armády atomovým dělostřelectvem má velký význam, protože toto dělostřelectvo je nejmocnějším prostředkem velitele, kterým působí na průběh střetného sražení.

Se zahájením sražení i v jeho průběhu bude atomové dělostřelectvo plnit následující hlavní úkoly:

- ničit nepřátelské pozemní prostředky atomového napadení;
- umlčovat vojska nepřítele na čáře rozvinutí;
- umlčovat velitelská stanoviště vojsk nepřítele.

Organisace součinnosti dělostřelectva s pěchotou a tanky

Zvláštnost je v tom, že se sladění palby dělostřelectva s manévrem pěchoty a tanků bude provádět již v průběhu rozvinování vojsk. V době, kdy hlavní síly armády jsou ještě v proudech, je základ budoucí součinnosti v racionálním rozdělení dělostřelectva do proudů. Toto rozdělení musí být podřízeno zámyslu předvídaného střetnutí a musí zabezpečit předejití nepřítele v rozvinutí dělostřelectva a v zahájení palby, což má ve střetném sražení, jak je známo, rozhodující význam.

Předstihu v rozvinutí dělostřelectva a v zahájení palby se dosahuje

- rozdělením dělostřelectva do proudů, s předvídaným rozdělením do plukovních, divisních a armádních dělostřeleckých skupin při zahájení boje;
- vyčleněním až jedné poloviny všeho dělostřelectva divise do sestavy předsunutého odřadu a předvoje a přiblížením ostatního dělostřelectva do čela hlavních sil;
- včasným průzkumem terénu v prostorech pravděpodobného střetnutí a nepřetržitým průzkumem nepřítele, pochodových os i předpokládaných prostorů rozvinutí vlastního dělostřelectva.

Z hlediska organisace součinnosti musí rozdělení dělostřelectva zabezpečit:

- rychlost rozvinutí dělostřelectva svazků do bojové sestavy;
- jednoduchost provádění součinnosti při rozvinování PDS, DDS a ADS s podporovanou pěchotou a tanky;
- možnost postupného centralisování velení v dělostřelectvu velitelem dělostřelectva divise při nepřetržitém spojení dělostřeleckých skupin s podporovanými útvary.

Při určování místa dělostřelectva v proudech divise je třeba počítat s nutností současného pohybu každého útvaru a jednotky s tím dělostřelectvem, s kterým budou bojovat.

Dělostřelectvo předvídané k vytvoření ADS pochoduje v sestavě prvního sledu divise, která má rozhodující úlohu podle zámyslu. Dělostřelectvo, které je předurčeno do ADS, za divisemi prvního sledu armády, vzhledem na vytváření podskupin, je již centralisováno a řízeno na pochodu. Velitel, který řídí hlavní podskupinu, organisuje přímé spojení s velitelem dělostřelectva té divise, v jehož sestavě pochoduje dělostřelectvo jeho skupiny, dále pak s přidělenými vrtulníky a s dělostřeleckými průzkumnými letouny. Oddíly dělostřeleckých reaktivních střel, které obvyčejně vytvářejí podsku-

pinu ADSRS, vede na zadu prvního sledu divisií na směr hlavního úderu armády. Oddíly atomového dělostřelectva mohou celkově (ne po bateriích) pochodovat v sestavě jedné z divisií na směr hlavního úderu armády nebo po bateriích v sestavách ostatních divisií úderného uskupení armády nebo po samostatné ose.

DPTZ pochoduje za divisemi prvního sledu armády na směr pravděpodobného úderu obrněných vojsk nepřítele. DPTZ armády se vede samostatně v proudu a podle možnosti na samostatných osách na úrovni divisií druhého sledu armády skoky z jednoho prostoru soustředění do druhého, v blízkosti křižovek, které dovolují uskutečnit manévry na potřebné směry.

Celkové rozdělení dělostřelectva do proudů při přiblížení hlavními silami k nepříteli musí odpovídat možnosti vytvářet taková uskupení dělostřelectva, která mohou nejlépe zabezpečit úspěšné splnění nařízených úkolů.

Pro součinnost s ostatními druhy vojsk je důležité pružné řízení dělostřeleckých útvarů a svazků, které dovoluje v co nejkratší době soustředit dělostřeleckou palbu na nejdůležitější objekty a uskutečňovat manévry ve prospěch vojsk.

Rychle se měnící situace střetného sražení vyžaduje zvláště přesné i pružné organisace a řízení dělostřelectva. Rychlé vysunutí DPTZ na ohrožené směry, neprodlený manévry dělostřelectva z dělostřeleckých záloh k nahrazení ztrát dělostřelectva svazků na rozličné směry, využití ADS v celém pásmu útoku armády, všechno to vyžaduje promyšlenou i dokonalou organizaci řízení dělostřelectva. Dokonalého řízení dělostřelectva v průběhu střetného sražení dosahuje se včasným zařazením potřebných bojových nařízeních do plánu bojového použití dělostřelectva v útočné operaci, včasným předáním úkolů podřízeným velitelům a štábům a také vytvořením hlavního i záložního VS dělostřelectva armády a důslednou organizací spojení.

Řízení dělostřelectva za pochodu musí zabezpečit

- včasné získání nových průzkumných zpráv o nepříteli, terénu, vlastních vojskách i o povětrnostní situaci;
- předání těchto zpráv podřízeným velitelům a jejich štábům;
- rychlé a organizované seznámení celého nebo jen části dělostřelectva s rozhodnutím velitele;
- vystřídání jednotek, které utrpěly ztráty úderem atomových prostředků nepřítele, začleněním dělostřeleckých jednotek z dělostřelecké zálohy do pochodových proudů.

Řízení dělostřelectva armády se organizuje z VS velitele armády. Velitel armády se svým štábem se přemísťuje jednou až dvakrát na směr postupu svého uskupení. S ním se přemísťuje i velitel dělostřelectva armády se svým štábem.

Současně v sestavě hlavních sil jedné z divisií prvního sledu, které jsou na směr hlavního úderu armády, postupuje operační skupina štábu dělostřelectva armády, řízená náčelníkem operačního oddělení. Úkolem této skupiny bude

- sbírání doplňujících zpráv o situaci a jejich předávání na velitelské stanoviště;
- průzkum a příprava velitelských stanovišť pro štáb dělostřelectva armády;

- průzkum a příprava předsunutých velitelských pozorovatelů velitele dělostřelectva a VS při střetnutí s nepřítelem;
- nahrazení velitelského stanoviště, bude-li zničen štáb dělostřelectva armády.

Operační skupině se přidělují potřebná pojítka (vrtulníky, pohyblivá pojítka). Při skupině se organisuje pohyblivé stanoviště pro sběr zpráv.

Řízení dělostřelectva armády za pochodu se uskutečňuje a provádí z velitelského stanoviště rádiem a styčnými důstojníky na vrtulnících, motocyklech a automobilech.

Bojové použití dělostřelectva ve střetném sražení, které vzniká ve značné operační hloubce nepřítele, v soudobých podmínkách může začínat od setkání pozemních sil s přibližujícím se uskupením nepřítele. Jakmile velitel frontu stanoví cíl nastávajícího střetného sražení, směr hlavního úderu i jaké uskupení nepřítele a v kterých prostorech je třeba rozdrtit, mohou dělostřelecké oddíly zvláštního určení (dozu) a reaktivních střel dostat za úkol provést úder střelami s atomovou náplní na hodnověrně určené prostory soustředění vojsk přibližujícího se uskupení nepřítele s cílem znemožnit nebo zamezit manévry tohoto úderného uskupení.

Již v období přibližování větších skupin nepřítele vyvstává důležitý úkol — zničit atomové prostředky nepřítele, což je při boji o převahu v palbě zvláště závažné.

K zničení nepřátelských pozemních prostředků atomového napadení se přibírá frontové letectvo a při větším přiblížení nepřítele ADS i atomové dělostřelectvo. Tu je nejdůležitější povinností velitele dělostřelectva frontu i armády organisovat prostředky dělostřeleckého vzdušného průzkumu průzkum nepřátelských prostředků atomového napadení. V průběhu přibližování nepřítele a při vejiti proudů do pásma paleb ADS raketových střel opouštějí oddíly dělostřeleckých reaktivních střel sestavy proudů a zaujímají palebná postavení, aby byly v pohotovosti k zahájení palby na přibližující se proudy nepřítele a přitom využívají prvků předaných jim letectvým průzkumem. Jsou-li v armádě dva oddíly raketových střel, pokračuje po rozvinutí jednoho oddílu druhý v postupu a rozvíjí se na vzdálenost 25 až 30 km od hlavních sil přibližujícího se uskupení nepřítele (minimální délka střelby dops 20 km).

Nedlouho potom zahajuje rozvíjení i atomové dělostřelectvo zaujímající palebná postavení po bateriích tak, aby poslední baterie byla pohotova k zahájení palby v okamžiku, kdy od zvoleného palebného postavení do čelních svazků nepřítele bude ne méně než 15 km.

Takovéto postupné rozvíjení ADS i atomového dělostřelectva dovozuje do střetnutí s předními útvary nepřítele provést mocné úder na čelní sledy nepřítele, které jsou v proudech, a atomové úder při jejich rozvíjení k boji.

Včasně rozvinutí ADSRS i atomového dělostřelectva a důsledná organisace jejich součinnosti s bitevním letectvem může způsobit při hromadném použití atomových prostředků rozdrčení i silnějšího nepřítele ještě do úderu hlavních sil armády a tím jim umožnit desorganisování a zničení útvarů nepřítele z chodu.

Podle upřesnění situace na směru hlavního úderu armády přisunuje velitel dělostřelectva blíže DPTZ i DZ. Při provedení atomových úderů nepřítelem na první sledy armády, po nichž dělostřelectvo té nebo oné divise

utrpělo ztráty, zesiluje velitel dělostřelectva armády v souhlase s rozhodnutím velitele armády tyto divise dělostřelectvem z dělostřelecké zálohy armády, aby nahradil utrpěné ztráty a obnovil potřebné uskupení dělostřelectva.

Zároveň s tím velitel dělostřelectva armády činí rozhodnutí k obnově dělostřelecké zálohy na úkor dělostřelectva vojsk, které působí na podružném směru, a organisují manévry vyčleněných svazků do pásma útoku úderného uskupení armády.

ADS i dělostřelectvo divisi působí na směru hlavního úderu, využívá zpráv vzdušného průzkumu a rozvíjí se tak, aby předešlo nepříteli v rozvinutí jeho hlavních sil. Dělostřelectva se používá k provedení úderů na hlavní síly rozvíjejícího se uskupení nepříteli v prostorech, které nebyly umlčeny atomovými zbraněmi, na jeho dělostřelecké, protiletadlové a minometné baterie, dále na přepravy, jestliže nebyly úplně zničeny atomovými údery do blízkého tylu tohoto uskupení s cílem odříznout druhé sledy nepříteli a vytvořit podmínky pro jeho rozdrčení po částech a zabezpečit tak rozvinutí vlastních vojsk do bojových sestav.

Není-li možné z jakýchkoli příčin provést atomové údery na čelní svazky rozvinutého nebo rozvíjejícího se uskupení nepříteli, jestliže se naše atomové dělostřelectvo opozdilo s rozvinutím, provede se před rozvinutím hlavních sil každé divise krátká, ale mohutná dělostřelecká příprava v trvání 10 až 15 minut na hloubku bojové sestavy, ne však méně než na hloubku pluku prvního sledu nepříteli.

Přechod vojsk prvního sledu do útoku podporuje se postupným soustředěním palby organisovaným v divisích zpravidla na hloubku 4 až 5 km.

Při zasazení druhého sledu armády s cílem rozvíjet úspěch střetného sražení, provádí velitel dělostřelectva na základě pokynů velitele dělostřelectva armády následující opatření:

- zesiluje druhý sled armády dělostřelectvem hlavně ze složení dělostřelecké zálohy nebo přemístěním dělostřelectva z vedlejšího směru;
- vysunuje DPTZ frontu na čáru, chráníci odkrytý bok druhého sledu frontu s cílem zabezpečit rozvinutí vojsk;
- vyčleňuje část protiletadlového dělostřelectva ze sestavy APLDS na přepravy a komunikační uzly, přes které půjdou vojska druhého sledu na čáru rozvinutí, při zasazení druhého sledu do sražení z pochodu;
- určuje úkoly ADS a atomového dělostřelectva při zabezpečení zasazení druhého sledu do sražení a organisuje dělostřelecký průzkum (i silami dpz/p) ve prospěch druhého sledu;
- činí rozhodnutí k včasnému zabezpečení druhého sledu municí;
- organisuje řízení dělostřelectva z předsunutých VPS armády v pásmu zasazení druhého sledu do sražení.

S těmito opatřeními vydává velitel dělostřelectva krátké pokyny o provádění součinnosti mezi ADS a atomovým dělostřelectvem, dále o úkolech DPTZ v útočném pásmu zasazovaného druhého sledu a taktě o přidělené spotřebě střeliva dělostřelectva divisi ke splnění určených úkolů.

Velký význam při střetném sražení má upevnění ovládnutých čar a prostorů v tylu svazků prvního sledu armády. S tímto cílem velitel dělostřelectva armády po ovládnutí takovýchto čar divisemi prvního sledu, které působí na směru pravděpodobného útoku nepříteli, vysunuje svoji DPTZ k jejich udržení a upevnění.

Při provedení úderů divisemi do boků uskupení nepřítele s cílem jeho obklíčení a zničení je velitel dělostřelectva armády povinen koordinovat úsilí dělostřelectva těchto divisi. Jestliže úderý divisi budou vstřícné, rozdělují velitel dělostřelectva armády úseky paleb dělostřelectva divisi; čára setkání bude obvykle hranice těchto divisi. V palebných pásmech dělostřelectva divisi se nejdůležitější objekty přidělují atomovému dělostřelectvu armády. Atomové dělostřelectvo armády plní v těchto podmínkách tyto úkoly:

- ničí nepřátelské pozemní prostředky atomového napadení;
- spolupracuje při ničení obklíčeného nepřítele provedením atomových úderů na nahromaděnou živou sílu a bojovou techniku, na velké osady, na letiště a přistávací plochy v prostoru rozmístění obklíčeného nepřítele;
- nedovoluje přisun záloh nepřítele, které přicházejí na pomoc obklíčenému uskupení, ničením záloh na cestě jejich pohybu.

Při krátkém rozebrání použití dělostřelectva ve střetném sražení ještě jednou se přesvědčujeme o jeho důležité úloze v průběhu útočné operace armády. Kromě toho může dělostřelectvo armády počítat ve střetném sražení s pomocí od velitele frontu (frontové letectvo a dělostřelecké reaktivní střely).

Z hlediska dělostřeleckých řízených střel možno počítat s tím, že budou plnit úkoly hlavně pomocí atomových úderů operačně taktického významu na prostory soustředění velkých uskupení nepřítele, na důležité komunikační uzly i přístavy, v kterých se provádí vykládání dalších sledů nepřítele, na letiště nepřítele, především na ta, z kterých se provádí podpora vojsk vedoucích střetné sražení. Nečekaný úder na tyto objekty může do značné míry usnadnit bojovou činnost vojsk armády. Kromě toho se vliv velitele frontu na průběh střetného sražení armády může ještě vyjádřit zasazením druhého sledu a DPTZ frontu a předáním armádě dalších posilových prostředků pozemního a protiletadlového dělostřelectva.

Zpracováno na základě přednášek V. A. Vorošilova